

Προϋπολογισμός περιορισμένων αναπτυξιακών προοπτικών.

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Η πρώτη μεταμνημονιακή έκθεση ενισχυμένης εποπτείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προκαλεί προβληματισμό, αλλά και ανησυχία στις αγορές κεφαλαίων, στις οποίες αργά ή γρήγορα, η Ελλάδα θα κληθεί να προσφύγει για να ανανεώσει, όταν λήξουν, τα χαμηλότοκα δάνεια των «θεσμών». Η απουσία του κατάλληλου φιλοεπενδυτικού μίγματος πολιτικής, ως αναγκαίας και ικανής προϋπόθεσης για την ανάπτυξη της οικονομίας, δεν φαίνεται όμως να προβλημάτισε τους συντάκτες της έκθεσης, που δεν έχει σχεδόν τίποτα να πει για τις ιδιωτικές επενδύσεις, πέραν της διαπίστωσης ότι οι επενδύσεις μειώθηκαν κατά 65% τη δεκαετία 2007-2017, κι ότι οι καθαρές επενδύσεις σήμερα είναι ακόμη αρνητικές (δηλ. οι νέες επενδύσεις δεν καλύπτουν καν τις αποσβέσεις που γίνονται), μειώνοντας, έτσι, το απόθεμα πάγιου κεφαλαίου στη χώρα. Η αναθεώρηση του μέτρου μείωσης της φορολογίας επιχειρήσεων και μερισμάτων από 1/1/2019 και η αναπομπή του στο μέλλον συμβαδίζει με μια πολιτική επέκτασης καταναλωτικών δαπανών και συνεχή αφαίμαξη πόρων από την ιδιωτική οικονομία, μέσω της υπερφορολόγησης. Όσο όμως εμποδίζεται η παραγωγική οικονομία να αναπτυχθεί τόσο θα διατηρείται ένα στρεβλό αναπτυξιακό πλαίσιο που στηρίζεται στην κατανάλωση και τις εισαγωγές. Τα υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα, που θα διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα του χρέους μέχρι το 2060, δεν εμποδίζουν κατ' ανάγκη την δημιουργία δημοσιονομικού χώρου για ισχυρότερη ανάπτυξη, ιδίως με την προώθηση των ιδιωτικών επενδύσεων. **Συνηθώς, είναι επιτακτικός στόχος πολιτικής να βρεθεί αυτός ο δημοσιονομικός χώρος που θα δημιουργήσει κίνητρα για καλά αμειβόμενη εργασία, επιχειρηματικότητα, φορολογική συμμόρφωση, αποταμίευση, καινοτομία** και προς αυτή την κατεύθυνση πρέπει να συνεργαστούν η Ελληνική κυβέρνηση και οι Ευρωπαϊκοί Θεσμοί. Το σημερινό μείγμα δημοσιονομικής πολιτικής έχει ημερομηνία λήξεως, καθώς βασίζεται στην υπερφορολόγηση της ιδιωτικής οικονομίας και στη μείωση επενδυτικών, αλλά και τρεχουσών δαπανών αναπτυξιακού χαρακτήρα. Η μείωση του αφορολογητού μπορεί να χρηματοδοτήσει ένα μείγμα μείωσης των ασφαλιστικών εισφορών και αύξησης των επιστροφών φόρων για οικογένειες με παιδιά. Παράλληλα, είναι απαραίτητο να υλοποιηθεί ένα μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στο δημόσιο τομέα, με στόχο την εξοικονόμηση πόρων για τη βελτίωση των υπηρεσιών δημοσίων αγαθών που προσφέρει το κράτος στους πολίτες, περιλαμβανομένης και της αύξησης του όγκου και της αποτελεσματικότητας των δημοσίων επενδύσεων.
- Στο 10μηνο 2018 τα έσοδα κινούνται ακριβώς στους στόχους και ελαφρά άνω των επιπέδων του 2017, υποβοηθούμενα από την κατάργηση του χαμηλού ΦΠΑ σε αριθμό νησιών. Η μικρή αλλά σταθερή αύξηση στις δαπάνες μισθοδοσίας του κράτους συνεχίζεται, ενώ οι δαπάνες κοινωνικής πολιτικής ήδη προσαρμόζονται στην υλοποίηση των προτιθέμενων μέτρων του προϋπολογισμού 2019, γεγονός που προκαλεί για την ώρα μια υστέρηση στις σχετικές δαπάνες. Την ίδια ώρα, συνέχιση της σταθεροποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος κατά το 1ο εξάμηνο του 2018 καταγράφει η Τράπεζα της Ελλάδος, χωρίς ωστόσο να έχουν ακόμα απομακρυνθεί οι κίνδυνοι που σχετίζονται κυρίως με τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (47,8%, έναντι 47,2% στο τέλος του 2017) και τη διεθνή αβεβαιότητα. Από την πλευρά της αγοράς εργασίας, η έναρξη των νέων προγραμμάτων κοινωφελούς απασχόλησης και η χρονική μετατόπιση εποχικών προσλήψεων και αποχωρήσεων, ιδίως στον τουρισμό, πιο νωρίς φέτος, φαίνεται να επιδρά στον αριθμό των εγγεγραμμένων ανέργων, που από τον Αύγουστο του 2018 και μετά διαμορφώνεται σε επίπεδα ελαφρά υψηλότερα σε σύγκριση με τους αντίστοιχους μήνες το 2017.

Προς εξεύρεση δημοσιονομικού χώρου για ανάπτυξη...

	2018	2019	2020	2021	2022
Μεσοπρόθεσμο	6.521	7.517	8.182	9.266	11.002
ως % του ΑΕΠ	3,56%	3,96%	4,15%	4,53%	5,19%
Προϋπολογισμός 2019	7.383	6.945
ως % του ΑΕΠ	3,98%	3,60%
Στόχος	6.498	6.746	6.910	7.171	7.570
ως % του ΑΕΠ	3,5%	3,5%	3,5%	3,5%	3,5%
Δημοσιονομική υπεραπόδοση	885	199
Κοινωνικό μερίσμα	710	0
Μετά τη διανομή κοινωνικού μερίσματος	6.673	6.746
ως % του ΑΕΠ	3,6%	3,5%
ΕΕ Νοε 2018 (χωρίς αλλαγή πολιτικής)	6.800	7.500	7.700	8.400	9.300
ως % του ΑΕΠ	3,7%	3,9%	3,9%	4,1%	4,3%
ΕΕ Νοε 2018 (με τα μέτρα του 2019)	6.800	6.730	6.910
ως % του ΑΕΠ	3,7%	3,5%	3,5%
ΕΕ Ιουλ 2018 (χωρίς αλλαγή πολιτικής)	6.400	7.200	7.500	8.300	9.000
ως % του ΑΕΠ	3,5%	3,8%	3,8%	4,1%	4,3%
ΑΕΠ ΕΕ	183.784	192.308	197.436	204.878	216.279

Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης 2018 - 2022 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1η Έκθεση Ενισχυμένης Εποπτείας, Νοέμβριος 2018, Υπουργείο Οικονομικών, Κρατικός Προϋπολογισμός 2019, Υπουργείο Οικονομικών, Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2019 - 2022)

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Με την ευγενική χορηγία:

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +30 211 500 6104

Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor

E: mmtsopoulos@sev.org.gr
T: +30 211 500 6157

Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor

E: printsipas@sev.org.gr
T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Η πρώτη μετα-μνημονιακή έκθεση ενισχυμένης εποπτείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προβληματίζει

Τα τελευταία χρόνια, η ασκούμενη δημοσιονομική πολιτική οδηγεί στη δημιουργία υπερπλεονασμάτων, πέραν, δηλαδή, των ήδη υψηλών στόχων πρωτογενών πλεονασμάτων που έχουν τεθεί για τη βιωσιμότητα του δημοσίου χρέους, προς διανομή κοινωνικού μερίσματος μιας χρήσης στο τέλος του έτους, καθώς και στην επέκταση, σε μόνιμη βάση, των κοινωνικών δαπανών, όχι με βελτίωση της παραγωγικότητας στο δημόσιο και τη δημιουργία καλύτερων υποδομών ψηφιακής οικονομίας, παιδείας, υγείας και επαγγελματικής κατάρτισης, αλλά κυρίως, με επιδοματικού χαρακτήρα μεταβιβάσεις, σε οικονομικά αδύναμες ομάδες. Η καθόλα θεμιτή στήριξη των οικονομικά ασθενέστερων θα ήταν, βεβαίως, προτιμότερο να γίνεται με μια αναπτυξιακή πολιτική επενδύσεων, που παράγει αξιοπρεπείς δουλειές και μισθούς και όχι μέσω κοινωνικών επιδομάτων σε μόνιμη βάση που χρηματοδοτούνται με την υπερφορολόγηση της εργασίας και της επιχειρηματικότητας, αμβλύνοντας, έτσι, το αναπτυξιακό τους αποτύπωμα. Η πρακτική αυτή ασκεί αρνητικές επιπτώσεις στις μεσοπρόθεσμες αναπτυξιακές προοπτικές της οικονομίας και καθλώνει την ανάκαμψη σε χαμηλά επίπεδα. Πόροι που δυνητικά θα στήριζαν τις επενδύσεις και την αναπτυξιακή διαδικασία γενικότερα, μεταφέρονται στην κατανάλωση. Η παραγωγή υπερπλεονασμάτων, και η συνεχής επέκταση των καταναλωτικών δαπανών με δεδομένη την επίτευξη υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων, επιχειρείται με την συνεχή αφαίμαξη πόρων από την ιδιωτική οικονομία μέσω της υπερφορολόγησης, αλλά και από τη δημόσια οικονομία μέσω περικοπής δημοσίων επενδύσεων, καθώς και δαπανών του τακτικού προϋπολογισμού, λόγω πλημμελούς λειτουργίας και συντήρησης των δημοσίων υποδομών, ακόμη και εκείνων στους ευαίσθητους τομείς της δωρεάν υγείας και παιδείας. Αυτό, όμως, αφενός στρεβλώνει τα κίνητρα για εργασία και αποταμίευση, και οξύνει τα κίνητρα για φοροδιαφυγή και αδήλωτη εργασία, και αφετέρου

ασκεί αρνητική επίδραση στην συσσώρευση φυσικού και ανθρώπινου κεφαλαίου, αποδυναμώνοντας την αναπτυξιακή δυναμική της χώρας.

Στο πλαίσιο αυτό, η πρώτη μεταμνημονιακή έκθεση ενισχυμένης εποπτείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που δόθηκε στη δημοσιότητα στις 21 Νοεμβρίου 2018 για την ελληνική οικονομία, προκαλεί προβληματισμό. Η δημοσιονομική πολιτική βαπτίζεται βιώσιμη, παρόλο που το μίγμα πολιτικής μεσοπρόθεσμα έχει ημερομηνία λήξεως, καθώς βασίζεται στην υπερφορολόγηση της ιδιωτικής οικονομίας και στη μείωση επενδυτικών, αλλά και τρεχουσών δαπανών αναπτυξιακού χαρακτήρα.

Η πρώτη μεταμνημονιακή έκθεση ενισχυμένης εποπτείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ελληνική οικονομία, προκαλεί προβληματισμό. Η δημοσιονομική πολιτική βαπτίζεται βιώσιμη, παρόλο που το μίγμα πολιτικής μεσοπρόθεσμα έχει ημερομηνία λήξεως, καθώς βασίζεται στην υπερφορολόγηση της ιδιωτικής οικονομίας και στη μείωση επενδυτικών, αλλά και τρεχουσών δαπανών αναπτυξιακού χαρακτήρα.

Σε κάθε περίπτωση, το 2019 οι δημοσιονομικές παρεμβάσεις δεν περιλαμβάνουν την περικοπή των συντάξεων ύψους -€2065 εκατ., στην οποία θα κατέληγε η ήδη ψηφισθείσα ρύθμιση για τη μερική κατάργηση της αρνητικής προσωπικής διαφοράς, ώστε και οι παλιοί συνταξιούχοι να είχαν τις ίδιες συντάξεις με τους νέους συνταξιούχους που συνταξιοδοτούνται με το νόμο Κατρούγκαλου. Περιλαμβάνουν, όμως, το πάγωμα της τιμαριθμικής αναπροσαρμογής συντάξεων μέχρι το 2022, ύψους

+€95 εκατ. για το 2019, και σωρευτικά +€375 εκατ. το 2020, και +€700 εκατ. περίπου ετησίως από εκεί και πέρα (σύμφωνα με το Μεσοπρόθεσμο). Κατά τα λοιπά, οι παρεμβάσεις του 2019 περιλαμβάνουν

στο σκέλος των εσόδων:

- α) μείωση του ΕΝΦΙΑ ύψους -€260 εκατ. μέσω ελάφρυνσης των μικρών ιδιοκτησιών
- β) μείωση ασφαλιστικών εισφορών ελεύθερων επαγγελματιών, αυτοαπασχολούμενων και αγροτών ύψους -€177 εκατ., μέσω της μείωσης συντελεστή κύριας ασφάλισης κατά 1/3 και εφαρμογής ελάχιστης εισοδηματικής βάσης για την επικουρική ασφάλιση και την εφάπαξ παροχή
- γ) μείωση φορολογίας διανεμόμενων κερδών από 15% σε 10%, με μηδενική επίπτωση στα έσοδα το 2019 (δεν έχει κατατεθεί ακόμα στη Βουλή), και,
- δ) σταδιακή μείωση φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων από 29% σε 25% (1 π.μ. κατ' έτος σε βάθος 4ετίας), με επίπτωση στα έσοδα το 2019 κατά -€142 εκατ. (ψηφίστηκε σχετική τροπολογία).

και, στο σκέλος των δαπανών:

- α) επίδομα στέγασης ύψους -€400 εκατ., που απευθύνεται σε χαμηλόμισθους που πληρώνουν ενοίκιο ή έχουν στεγαστικό δάνειο πρώτης κατοικίας, προσδιοριζόμενο σε €70 τον μήνα (συν €35 για κάθε εξαρτημένο μέλος της οικογένειας)
- β) επιδότηση ασφαλιστικών εισφορών για νέους εργαζόμενους μέχρι 24 ετών ύψους -€51 εκατ., επιδοτώντας κατά 50% την ασφαλιστική εισφορά των εργοδοτών. Σημειώνεται ότι ένα τέτοιο σύστημα, εκ των πραγμάτων προσωρινό, θα είναι δύσκολο να αντισταθμίσει πλήρως την κατάργηση του υποκατώτατου μισθού, ενώ παράλληλα δημιουργεί μεγάλο διαχειριστικό κόστος για τις επιχειρήσεις
- γ) ενίσχυση προγραμμάτων ειδικής αγωγής στα σχολεία ύψους -€22 εκατ., μέσω της πρόσληψης 4500 δασκάλων και επαγγελματιών ειδικής αγωγής σε θέσεις που σήμερα καλύπτονται από προσωρινό προσωπικό.

Οι μειώσεις στον ΕΝΦΙΑ αφορούν σε μειώσεις στις μικρές ιδιοκτησίες που συνολικά θα μειώσουν τα έσοδα του φόρου κατά 10%, ενώ οι μειώσεις των ασφαλιστικών εισφορών αφορούν μόνο σε ελεύθερους επαγγελματίες, αυτοαπασχολούμενους και αγρότες υψηλότερων εισοδημάτων. Για να έχουν αναπτυξιακό χαρακτήρα οι περικοπές στους φόρους αυτούς, θα έπρεπε, πρώτον, ο ΕΝΦΙΑ να γίνει αναλογικότερος και να καταργηθεί ο συμπληρωματικός φόρος, ώστε να λειτουργήσει και πάλι η αγορά ακινήτων, και, δεύτερον, η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών να είναι γενική και να περιλαμβάνει και τους μισθωτούς, με χρηματοδότηση από τη μείωση του αφορολόγητου που προβλέπεται να ισχύσει από την αρχή του 2020.

	2018	2019		Δ
		Σενάριο βάσης	Προϋπο- λογισμός	
Πρωτογενές αποτέλεσμα κατά ESA	7.573	8.678	7.434	
ως % του ΑΕΠ	4,1%	4,5%	3,9%	
Προσαρμογές ενισχυμένης εποπτείας	-190	-489	-489	
Πρωτογενές αποτέλεσμα – ενισχυμένη εποπτεία	7.383	8.189	6.945	
ως % του ΑΕΠ	3,98%	4,25%	3,60%	
Στόχος – ενισχυμένη εποπτεία	6.498	6.746	6.746	
ως % του ΑΕΠ	3,5%	3,5%	3,5%	
Δημοσιονομική υπεραπόδοση	885	1.443	199	
ως % του ΑΕΠ	0,48%	0,75%	0,10%	
Δημοσιονομική υπεραπόδοση	885	1.443	199	-1.244
Παρεμβάσεις και δημοσιονομική δυναμική		3.433	1.511	-1.922
Συντάξεις		2.065	0	-2.065
Λοιπές παρεμβάσεις και δημοσιονομική δυναμική		1.368	1.511	142
Εξισοροπτικές παρεμβάσεις		-1.990	-1.312	678
Παλαιές (ήδη ψηφισθείσες)		-1.990	-260	1730
Επέκταση προγράμματος "σχολικά γεύματα"		-190		
Δημιουργία νέων μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης		-140		
Ανασχεδιασμός οικογενειακών επιδομάτων		-260	-260	0
Επιδότηση ενοικίου		-600		
Ενεργές πολιτικές απασχόλησης		-260		
Επιδότηση συμμετοχής ασφαλισμένων για συνταγογραφούμενα φάρμακα		-260		
Επενδύσεις		-300		
Νέες			-1.052	-1.052
Μείωση ΕΝΦΙΑ (ΔΕΘ: -263)			-260	-260
Μείωση εισφορών (ΔΕΘ: -229)			-177	-177
Μείωση φορολογίας διανεμόμενων κερδών (ΔΕΘ: 0)			0	0
Μείωση φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων (ΔΕΘ: 0)			-142*	-142*
Επιδότηση ενοικίου (ΔΕΘ: -150)			-400	-400
Επιδότηση ασφαλιστικών εισφορών νέων εργαζόμενων (ΔΕΘ: -103)			-51	-51
Ενίσχυση ειδικής αγωγής (ΔΕΘ: 22)			-22	-22
Πρωτογενές αποτέλεσμα χωρίς δημοσιονομική υπεραπόδοση (ESA)	6.688	7.235	7.235	
ως % του ΑΕΠ	3,60%	3,75%	3,75%	
ΑΕΠ	185.658	192.749	192.749	

* Τροπολογία στη Βουλή.

Με βάση τα μέτρα αυτά, η δημοσιονομική υπεραπόδοση το 2019 περιορίζεται σε μόλις €199 εκατ. από €1443 εκατ. με τις αρχικές εξαγγελίες (προψηφισθείσες παρεμβάσεις και εξισοροπτικές παρεμβάσεις), και €885 εκατ. το 2018 (Δ01). Επίσης, μετά τη διανομή κοινωνικού μερίσματος €710 εκατ. το 2018, το πρωτογενές πλεόνασμα ενισχυμένης εποπτείας θα διαμορφωθεί σε 3,6% του ΑΕΠ, όσο ο αρχικός στόχος του Μεσοπρόθεσμου. Τέλος, με την υπόθεση διανομής μηδενικού κοινωνικού μερίσματος το 2019, το πρωτογενές αποτέλεσμα ενισχυμένης εποπτείας θα διαμορφωθεί σε 3,5% του ΑΕΠ. Στο επίπεδο αυτό θα διαμορφωθεί και το πρωτογενές

αποτέλεσμα ενισχυμένης εποπτείας το 2020, αλλά και τα επόμενα χρόνια.

Σημειώνεται ότι στον τομέα των περικοπών φόρων, οι μειώσεις στον ΕΝΦΙΑ αφορούν σε μειώσεις στις μικρές ιδιοκτησίες που συνολικά θα μειώσουν τα έσοδα του φόρου κατά 10%, ενώ οι μειώσεις των ασφαλιστικών εισφορών αφορούν μόνο σε ελεύθερους επαγγελματίες, αυτοαπασχολούμενους και αγρότες υψηλότερων εισοδημάτων. Οι ανωτέρω αλλαγές στρεβλώνουν ακόμη περισσότερο, αφενός τον ΕΝΦΙΑ ως ανταποδοτικό φόρο τοπικής εμβέλειας, προς επιδίωξη αναδιανεμητικών στόχων σε επίπεδο πληθυσμού, και αφετέρου τις εισφορές κοινωνικής

Δ01: Προϋπολογισμός 2019: επιπτώσεις παρεμβάσεων στο πρωτογενές αποτέλεσμα (Υπουργείο Οικονομικών, Κρατικός Προϋπολογισμός 2019, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1η Έκθεση Ενισχυμένης Εποπτείας, Νοέμβριος 2018)

ασφάλισης ως φόρου με ενιαίους συντελεστές για όλες τις κατηγορίες εργαζομένων και εργοδοτών. Ο πολιτικός χαρακτήρας αυτών των εστιασμένων δημοσιονομικών παρεμβάσεων είναι έκδηλος και καταστρατηγεί βασικές αρχές ενός πιο αναπτυξιακού μίγματος οικονομικής πολιτικής. Αντίθετα, για να έχουν αναπτυξιακό χαρακτήρα οι περικοπές στους φόρους αυτούς, θα έπρεπε, πρώτον, ο ΕΝΦΙΑ να γίνει αναλογικότερος και να καταργηθεί ο συμπληρωματικός φόρος, ώστε να λειτουργήσει και πάλι η αγορά ακινήτων, και, δεύτερον, η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών να είναι γενική και να περιλαμβάνει και τους μισθωτούς, με χρηματοδότηση από τη μείωση του αφορολόγητου που προβλέπεται να ισχύσει από την αρχή του 2020.

Τέλος, η μείωση του φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων και η μείωση της φορολογίας διανεμόμενων κερδών, είναι μέτρα προς τη σωστή κατεύθυνση, αν και οι επιχειρήσεις περίμεναν άμεση μείωση του εταιρικού φόρου στο 26% από το 2019, όπως είχε προνομοθετηθεί.

Η μείωση του φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων και η μείωση της φορολογίας διανεμόμενων κερδών, είναι μέτρα προς τη σωστή κατεύθυνση, αν και οι επιχειρήσεις περίμεναν άμεση μείωση του εταιρικού φόρου στο 26% από το 2019, όπως είχε προνομοθετηθεί.

Η τύχη της μείωσης του αφορολόγητου, από το 2020 που έχει ήδη προνομοθετηθεί, και αναμένεται να αυξήσει τα φορολογικά έσοδα σε μόνιμη βάση κατά €2 δισ. ετησίως, αγνοείται. Ακόμη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παραδέχεται ότι δεν έχει σχετικώς ενημερωθεί από την ελληνική κυβέρνηση, αν και οι προϋπολογισμοί στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν

πάντοτε μεσοπρόθεσμη διάσταση. Σε κάθε περίπτωση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει ότι με τα μέτρα που ελήφθησαν, το 2019 το πρωτογενές πλεόνασμα ενισχυμένης εποπτείας διαμορφώνεται στο 3,5 % του ΑΕΠ, και το 2019 και το 2020, με οποιαδήποτε περαιτέρω μέτρα (όπως η μείωση του αφορολόγητου και τυχόν εξισοροποιητικών παρεμβάσεων χαμηλότερης απόδοσης) και αν ληφθούν το 2020, να βελτιώνουν το δημοσιονομικό αποτέλεσμα. **Συνεπώς, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η δυναμική του Προϋπολογισμού είναι τέτοια ώστε η Ελλάδα ικανοποιεί από σήμερα και μέχρι το 2022 τον στόχο του πρωτογενούς πλεονάσματος 3,5% του ΑΕΠ, χωρίς τη λήψη πρόσθετων μέτρων.** Βεβαίως, επισημαίνονται οι κίνδυνοι από τις αποφάσεις των δικαστηρίων για τις συντάξεις, καθώς και από την πιθανή αντιστροφή μέτρων μείωσης δαπανών (περιλαμβανομένων δαπανών του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων), όπως π.χ. στην υγεία, την παιδεία, και σε τομείς όπου έχει χειροτερεύσει η παροχή υπηρεσιών στους πολίτες από το κράτος. Συνεπώς, η ελληνική κυβέρνηση προτρέπεται να είναι έτοιμη να λάβει μέτρα ώστε να ικανοποιείται ανά πάσα στιγμή ο στόχος του 3,5% του ΑΕΠ, ή εναλλακτικά, να διατηρεί κάποιο περιθώριο κινήσεων στοχεύοντας σε πλεονάσματα ελαφρώς υψηλότερα των στόχων.

Προφανώς, η χώρα πρέπει να διαθέτει ένα αποτελεσματικό προνοιακό σύστημα. Αυτό που δεν μπορεί, όμως, να κάνει είναι να φορολογεί μέχρι εξόντωσης την ιδιωτική πρωτοβουλία που αναλαμβάνει επιχειρηματικό κίνδυνο και τους εργαζόμενους υψηλής εξειδίκευσης επαγγελματικής εμπειρίας και προσόντων που έχουν επενδύσει σε ανθρώπινο κεφάλαιο και περιμένουν να ανταμειφθεί η προσπάθειά τους στην αγορά εργασίας.

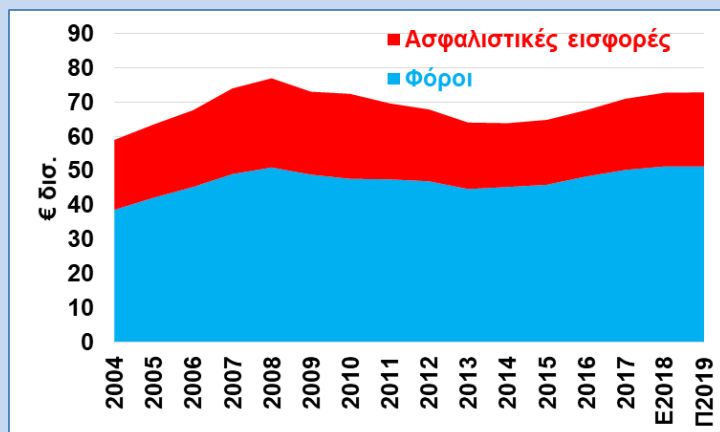

Προϋπολογισμός 2019

Η κατάθεση του προϋπολογισμού 2019 δεν αποκλίνει από το προσχέδιο, πέρα από το γεγονός ότι το σενάριο βάσης παραμένει μεν, αλλά η ανάλυση που δίνεται στους φορείς της γενικής κυβέρνησης αφορά την περίπτωση των προγραμματισμένων για το 2019 παρεμβάσεων, δηλαδή της μη περικοπής της «προσωπικής διαφοράς» σε υψηλές συντάξεις, τη μη πραγματοποίηση των σχεδιασμένων αντιμέτρων και την υλοποίηση των μέτρων που βασίζονται στις εξαγγελίες του πρωθυπουργού στη φετινή ΔΕΘ. Η κάλυψη της διαφοράς προκύπτει κυρίως από το περιθώριο που δίνει το εκτιμώμενο σύμφωνα με το σενάριο βάσης πρωτογενές «υπερπλεόνασμα» €8,2 δισ., έναντι στόχου ενισχυμένης εποπτείας (3,5% του ΑΕΠ) για €6,7 δισ. Με τις παρεμβάσεις του 2019 το πρωτογενές πλεόνασμα περιορίζεται στα €6,9 δισ..

Επιπλέον, από φέτος εγκαινιάζεται μια νέα μορφή παρουσίασης του προϋπολογισμού, η οποία όμως καθιστά δυσχερή τη σύγκριση των δημοσιονομικών εξελίξεων με την προ 2017 περίοδο. Τελικά, με την ανάλυση που πλέον υιοθετεί ο προϋπολογισμός σε ό,τι αφορά την εξέλιξη βασικών παραμέτρων όπως τα έσοδα από συγκεκριμένους φόρους, τις ασφαλιστικές εισφορές και τις δαπάνες για συντάξεις και μισθοδοσία, η απόκτηση μιας αξιόπιστης εικόνας για τη διαχρονική πορεία αυτών των μεγεθών πριν το 2017 και σε σύγκριση με το 2019 καθίσταται σε πολλές περιπτώσεις δυσχερής έως αδύνατη.

Δ02: Προϋπολογισμός 2019, έσοδα από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές (Υπουργείο Οικονομικών, [Κρατικός Προϋπολογισμός 2019](#))

Συνολικά, τα έσοδα του κράτους από φόρους προβλέπεται ότι θα παραμείνουν περίπου σταθερά (€51,24 δισ. έναντι €51,29 δισ. εκτιμώμενα έσοδα το 2018) ενώ σε ό,τι αφορά τις ασφαλιστικές εισφορές, τα έσοδα θα προσυπολογίζεται να ανέλθουν σε €21,6 δισ. από €21,45 που εκτιμώνται για το 2018 (Δ02). Τα στοιχεία που περιλαμβάνει ο προϋπολογισμός (Δ03) δείχνουν επίσης ότι α) τα έσοδα από ΦΠΑ προβλέπεται ότι θα αυξηθούν, β) το ίδιο ισχύει για τα έσοδα από ειδικούς φόρους κατανάλωσης, γ) τελικά για το 2018 τα έσοδα από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων θα αυξηθούν ενώ για το 2019 τα έσοδα από φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων θα αυξηθούν. Την ίδια ώρα προβλέπεται υποχώρηση σε σύγκριση με το 2018 των «παροχών σε εργαζομένους» που περιλαμβάνουν τη μισθοδοσία και τις συνεπαγόμενες ασφαλιστικές εισφορές εργοδότη, ενώ οι «μεταβιβάσεις» που αφορούν την ενίσχυση από την κεντρική κυβέρνηση φορέων όπως τα ασφαλιστικά ταμεία, αλλά όχι μόνο, εκτιμάται ότι και αυτές θα μειωθούν, αθροιστικά, σε σύγκριση με το 2018. Σχετικά, τις επιμέρους σημαντικές δαπάνες πρέπει πλέον να παρακολουθήσει κανείς από τον επιμέρους προϋπολογισμό φορέων όπως ενδεικτικά των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης ή Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Δ03: Προϋπολογισμός 2019 και μεγέθη 2017 & 2018: «Σενάριο βάσης» και παρεμβάσεις 2019
(Υπουργείο Οικονομικών, *Κρατικός Προϋπολογισμός 2019, κ.τ. Κρατικός Προϋπολογισμός*)

	2017	2018E	Σενάριο Βάσης 2019Π	Παρεμβάσεις 2019	2019Π
€δισ.					
Φόροι	50,3	51,3	51,2		51,3
ΦΠΑ	16,7	17,0	17,2		17,2
ΕΦΚ	7,1	7,3	7,4		7,4
Τακτικοί φόροι ακινήτων	3,1	3,1	3,0	-0,3	2,8
Φόρος εισοδήματος	16,4	16,6	16,6	0,3	16,9
<i>εξ αυτών ΦΠ</i>	<i>11,0</i>	<i>11,0</i>	<i>10,9</i>	0,3	<i>11,2</i>
<i>εξ αυτών ΝΠ</i>	<i>4,1</i>	<i>4,3</i>	<i>4,4</i>		<i>4,4</i>
Επιστροφές φόρων	5,6	5,1	4,8		4,8
Παροχές σε εργαζόμενους	12,0	13,5	13,0		13,0
Κοινωνικές παροχές	2,3	1,2	1,7	-1,4	0,2
Μεταβιβάσεις	28,7	26,6	25,7	0,5	26,1
Αγαθά και υπηρεσίες	1,1	1,5	1,3		1,3
Τόκοι	6,3	7,1	7,0		7,0
Έσοδα ΠΔΕ	2,3	3,9	4,0		4,0
Δαπάνες ΠΔΕ	6,0	6,6	7,1	-0,3	6,8
Ταμειακό ισοζύγιο	-7,3	-4,7	-4,4	1,3	-3,2
Πρωτογενές κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA	-1,0	2,4	2,6	1,3	3,9
Νομικά πρόσωπα	2,8	1,5	1,4	0,4	1,9
ΔΕΚΟ	2,1	1,6	0,4		0,4
Νοσοκομεία	0,3	0,2	1,0		1,0
ΟΤΑ	0,7	0,4	0,2		0,2
ΟΚΑ	2,8	2,2	4,6	-2,9	1,7
Ενοποιημένοι τόκοι	5,6	6,4	6,3		6,3
Πρωτογενές ESA	7,0	7,6	8,7	-1,2	7,4
Προσαρμογές εποπτείας	0,4	-0,2	-0,5		-0,5
Αποτέλεσμα	7,4	7,4	8,2	-1,2	6,9
Στόχος εποπτείας	3,2	6,5	6,7		6,7

Σε ό,τι αφορά τους φορείς γενικής κυβέρνησης, αυτοί μετά τις παρεμβάσεις συνεχίζουν να συνεισφέρουν με ένα θετικό ισοζύγιο στα αποτελέσματα του προϋπολογισμού (Δ04). Στην περίπτωση των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ) τα έσοδα από ασφαλιστικές εισφορές συνεχίζουν να αυξάνονται το 2019, αν και σημειώνεται ότι αυτό οφείλεται και στη συνέχιση της αύξησης της εισφοράς που αναλογεί σε δημοσίους υπαλλήλους και συνταξιούχους. Την ίδια ώρα, η δαπάνη για συντάξεις υποχωρεί ελαφρά από €28,8 δισ. το 2018 σε €28,5 δισ., παραμένει δηλαδή σχεδόν αμετάβλητη ως αποτέλεσμα της μη περικοπής της «προσωπικής διαφοράς» που είχε εκτιμώμενη επίπτωση €2 δισ. Η μη υλοποίηση των εξισορροπητικών δράσεων ισοσκελίζει το μεγαλύτερο μέρος αυτής της προτιθέμενης ενέργειας, την ώρα που ο προϋπολογισμός περιλαμβάνει και εκτιμήσεις για το δημοσιονομικό αποτύπωμα της μείωσης του ΕΝΦΙΑ (€260 εκατ.), της μείωσης των ασφαλιστικών εισφορών σε επαγγελματίες με εισοδήματα άνω ενός συγκεκριμένου ορίου (€177 εκατ.) και της επιδότησης εισφορών για νέους εργαζόμενους (€400 εκατ.).

Αξίζει τέλος να αναφερθεί ότι ο προϋπολογισμός περιλαμβάνει αναλυτικά στοιχεία για τη διάρθρωση και ωρίμανση του δημοσίου χρέους (**Δ05**). Έτσι, τα έντοκα γραμμάτια που στη συντριπτική πλειοψηφία κατέχουν οι τράπεζες ανέρχονται σε περίπου €15,2 δισ., τα γeros που αφορούν τη συγκέντρωση στην κεντρική κυβέρνηση της ρευστότητας φορέων της γενικής κυβέρνησης €21 δισ. ενώ τα δάνεια χωρών της Ε.Ε. προς την Ελλάδα (διακρατικά δάνεια) καθώς και τα δάνεια του EFSF&ESM δεν έχουν λήξεις εντός το 2019 και περιορισμένες ωριμάνσεις έως και το 2021. Καταγράφονται όμως κάποιες λήξεις ομολόγων για το 2019 καθώς και η ωρίμανση υποχρεώσεων προς το ΔΝΤ, που όμως υπολείπονται των ταμειακών αποθεμάτων της κεντρικής κυβέρνησης.

Δ04: Επιλογή εσόδων και δαπανών φορέων γενικής κυβέρνησης

 (Υπουργείο Οικονομικών, [Κρατικός Προϋπολογισμός 2018 και 2019](#))

€δισ.	2017	2018	2019
Νομικά Πρόσωπα			
Πωλήσεις	0,42	0,47	0,48
Αμοιβές προσωπικού	0,55	0,61	0,66
Λοιπές δαπάνες	2,21	2,42	2,59
Ισοζύγιο	1,80	1,50	1,86
ΔΕΚΟ			
Πωλήσεις	1,38	1,07	1,19
Αμοιβές προσωπικού	0,63	0,60	0,59
Ισοζύγιο	-0,33	0,63	0,05
Ισοζύγιο με καταπτώσεις	0,53	1,55	0,41
Νοσοκομεία			
Ίδια έσοδα	0,14	0,19	0,19
Αγαθά εκτός φαρμάκων	0,58	0,89	1,11
Φάρμακα	0,73	0,79	0,80
Αμοιβές προσωπικού	0,45	0,53	0,58
Υπηρεσίες	0,53	0,50	0,46
Ισοζύγιο	0,47	0,16	0,10
ΟΚΑ			
Ασφαλιστικές εισφορές	20,68	21,45	21,60
Αμοιβές προσωπικού	0,87	0,36	0,36
Συντάξεις	29,00	28,81	28,53
Λοιπές μεταβιβάσεις 3ων	0,47	1,89	3,61
Λοιπές δαπάνες	9,31	7,42	6,95
Ισοζύγιο	1,56	2,18	1,67
ΟΤΑ			
Ίδια έσοδα	2,66	2,57	2,61
Αμοιβές προσωπικού	2,25	2,38	2,41
Επιδόματα	0,73	0,90	0,16
Επενδύσεις	1,29	1,24	1,40
Λοιπές δαπάνες	1,92	1,91	1,89
Ισοζύγιο	0,20	0,44	0,24

Δ05: Διάρθρωση και λήξεις δημοσίου χρέους

 (Υπουργείο Οικονομικών, [Κρατικός Προϋπολογισμός 2019](#))

€ δισ.	Έντοκα γραμμάτια	Repos	Ομόλογα	Δάνεια ΔΝΤ	Δάνεια χωρών ΕΕ	ΕFSF& ΕSM	ΕΙΒ	ΤτΕ	Λοιπά	Σύνολο
2018	7,84	21,21		0,44			0,04	0,002	0,004	29,53
2019	7,44		8,78	1,98			0,32	0,47	0,18	19,18
2020			1,37	1,98	0,71		0,33	0,47	0,18	5,04
2021			0,00	1,98	2,07		0,37	0,47	0,19	5,09
2022			4,31	1,85	2,65	2,30	0,38	0,47	0,19	12,15
2023+			37,08	1,58	47,47	188,48	6,28	0,49	3,66	285,04
Σύνολο	15,28	21,21	51,54	9,81	52,90	190,78	7,73	2,38	4,40	356,03

Η έκθεση επιφυλάσσει τα καλύτερα λόγια για την πρόοδο που συντελείται στη δημιουργία ενός σύγχρονου Κράτους Πρόνοιας και, κυρίως, στο «δίκτυ ασφαλείας» που χτίζεται για την αποφυγή της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και των κοινωνικών ανισοτήτων. Κανείς σώφρων άνθρωπος δεν έχει αντίρρηση στους στόχους αυτούς, ιδίως σε μια χώρα όπου το συνταξιοδοτικό σύστημα στο παρελθόν μοίραζε λεφτά πέραν των δυνατοτήτων της οικονομίας, χωρίς καμία στόχευση σε εξειδικευμένες προνοιακές ανάγκες. Προφανώς, η χώρα πρέπει να διαθέτει ένα αποτελεσματικό προνοιακό σύστημα. Αυτό που δεν μπορεί, όμως, να κάνει είναι να φορολογεί μέχρι εξόντωσης την ιδιωτική πρωτοβουλία που αναλαμβάνει επιχειρηματικό κίνδυνο και τους εργαζόμενους υψηλής εξειδίκευσης επαγγελματικής εμπειρίας και προσόντων που έχουν επενδύσει σε ανθρώπινο κεφάλαιο και περιμένουν να ανταμειφθεί η προσπάθειά τους στην αγορά εργασίας. Όπως σε όλα τα θέματα, πρέπει να επιτυγχάνεται μια ισορροπία. Και αυτή η ισορροπία δεν είναι παρούσα στο μίγμα πολιτικής που ακολουθείται σήμερα στην Ελλάδα.

Το κοινωνικό «δίκτυ ασφαλείας» θα είναι, βεβαίως, απολύτως απαραίτητο, εάν η χώρα καθηλωθεί σε καθεστώς αναιμικής ανάπτυξης 1% μακροπρόθεσμα, όπως όλοι οι επίσημοι φορείς προβλέπουν. Αυτή, όμως, δεν μπορεί να είναι η επιλογή της χώρας μας. Μπορεί να πρέπει να επιτυγχάνονται υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα, για να διασφαλίζεται η βιωσιμότητα του χρέους, μέχρι τα μέσα του αιώνα που διανύουμε, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν μπορούμε να δημιουργήσουμε δημοσιονομικό χώρο που να είναι συμβατός με ισχυρότερη ανάπτυξη, και ιδίως με την προώθηση των ιδιωτικών επενδύσεων.

Και, βεβαίως, η έκθεση δεν έχει σχεδόν τίποτα να πει για τις ιδιωτικές επενδύσεις, που αυξάνουν την παραγωγικότητα και την εξωστρέφεια, δημιουργώντας εργαζόμενους με καλοπληρωμένες θέσεις εργασίας που αυξάνουν την κοινωνική ευημερία, τόσο σε προσωπικό επίπεδο όσο και σε κοινωνικό επίπεδο, καθώς συνεισφέρουν με τους φόρους και τις εισφορές που πληρώνουν στο δημόσιο κορβανά. Υπάρχει, πάντως, μια αναφορά στην έκθεση ότι οι επενδύσεις μειώθηκαν κατά 65% τη δεκαετία 2007-2017, ότι οι

καθαρές επενδύσεις σήμερα είναι ακόμη αρνητικές (οι επενδύσεις είναι τόσο χαμηλές που δεν καλύπτουν καν τις αποσβέσεις που γίνονται), μειώνοντας, έτσι, το απόθεμα κεφαλαίου στη χώρα, και τέλος, ότι το χάσμα μεταξύ επενδυτικών ροών στην Ελλάδα και την Ευρωζώνη είναι εύκολο να κλείσει μέσα σε μερικά χρόνια, αρκεί να διορθωθεί το επιχειρηματικό περιβάλλον.

Η απουσία του κατάλληλου φιλοεπενδυτικού μίγματος πολιτικής, ως αναγκαίας και ικανής προϋπόθεσης για την ανάπτυξη της οικονομίας, πέραν της βελτίωσης των θεσμών και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, δεν φαίνεται να προβληματίζει τους συντάκτες της έκθεσης, κάτι, όμως, που πρέπει να προβληματίζει την ελληνική πολιτεία.

Ο ΣΕΒ έχει πρωτοστατήσει τα τελευταία χρόνια στο θέμα της αναστροφής της επενδυτικής άπνοιας, και της ανάγκης για μαζικές επενδύσεις εδώ και τώρα, με διπλασιασμό των επενδύσεων σε μια δετία με στόχο την αύξηση του ακαθάριστου κεφαλαιακού αποθέματος της χώρας κατά €100 δισ. και το κλείσιμο του χάσματος του λόγου επενδύσεις προς ΑΕΠ μεταξύ Ελλάδας και Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό, όμως, δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο με επιτάχυνση της επενδυτικής διαδικασίας. Σε κάθε περίπτωση, η απουσία του κατάλληλου φιλοεπενδυτικού μίγματος πολιτικής, ως αναγκαίας και ικανής προϋπόθεσης για την ανάπτυξη της οικονομίας, πέραν της βελτίωσης των θεσμών και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, δεν φαίνεται να προβληματίζει τους συντάκτες της έκθεσης, κάτι, όμως, που πρέπει να προβληματίζει την ελληνική πολιτεία.

Η έκθεση, αν και αναφέρεται εδώ και εκεί σε αποκλίνοντα χαρακτηριστικά της ασκούμενης οικονομικής πολιτικής, εμφανίζεται υπέρ το δέον ελαστική σε φαινόμενα που τα προηγούμενα χρόνια θα προκαλούσαν εγρήγορση. Για παράδειγμα, στο θέμα της εκκαθάρισης των ληξιπρόθεσμων οφειλών της κυβέρνησης προς τους πολίτες, γίνεται αναφορά στην κατάσταση που επικρατούσε στο τέλος Αυγούστου 2018, και όχι στο τι συμβαίνει σήμερα. Έτσι, στο τέλος Αυγούστου, τα ληξιπρόθεσμα διαμορφώθηκαν σε €3,2 δισ. (€1,2 δισ. σε βεβαιωθείσες και μη επιστροφές φόρου, €0,7 δισ. στην κοινωνική ασφάλιση, €0,4 δισ. σε μη βεβαιωθείσες υποχρεώσεις συντάξεων, σε €0,3 δισ. σε φορείς εκτός προϋπολογισμού, €0,3 δισ. στην τοπική αυτοδιοίκηση, €0,1 δισ. στα νοσοκομεία και €0,1 δισ. στην Κεντρική Κυβέρνηση), αν και €1,1 δισ. διατέθηκαν στους φορείς που έχουν τις οφειλές, χωρίς να καταστεί δυνατή η διάθεση τους. Πέραν αυτού, οι αρχές συμφώνησαν με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε έναν διαφορετικό ορισμό ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων, που αναθεωρεί προς τα κάτω τις υπό επιτήρηση οφειλές στο τέλος Αυγούστου 2018 σε €1,7 δισ., αντί για τα €3,2 δισ. με τον παλαιό ορισμό, καθώς υπάρχουν αντικειμενικές δυσκολίες εξόφλησης, νομικής ή τεχνικής φύσεως, των οφειλών, για τις οποίες δεν ευθύνεται η διοίκηση. Στο θέμα της εκκαθάρισης των νέων αιτήσεων για κύριες συντάξεις, από την αρχή του χρόνου έχουν εκκαθαριστεί 45.000 αιτήσεις, ενώ απομένουν 44.000 προς εκκαθάριση στο τέλος Αυγούστου 2018, που πιθανολογείται ότι θα έχουν δοθεί στους δικαιούχους «μέσα στους τρεις πρώτους μήνες από το τέλος του 2018», όταν η κυβέρνηση έχει ήδη θέσει χωρίς να μπορέσει να τηρήσει, διαδοχικά όρια στο τέλος του 2017, τον Αύγουστο του 2018, το τέλος του 2018, κ.ο.κ. Και, όσον αφορά στις επικουρικές συντάξεις που καθυστερούν από το 2015, επικρατεί σιγή ιχθύος, ενώ καθυστερήσεις στην παροχή επικουρικών συντάξεων, με τον νέο ορισμό, δεν αποτελούν πλέον αντικείμενο της ενισχυμένης επιτήρησης που ασκεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Στο θέμα του κατώτατου μισθού, η ΕΕ εκφράζει την επιθυμία της για γνήσια ανταλλαγή απόψεων της κυβέρνησης με τους κοινωνικούς εταίρους, ώστε να προφυλαχθεί η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και να διαφυλαχθεί η αποκλιμάκωση της ανεργίας. Ανησυχεί, επίσης, ότι η κατάργηση του υποκατώτατου μισθού για τους νέους, σε συνδυασμό με την αύξηση του κατώτατου μισθού τον Ιανουάριο του 2019, θα έχει αρνητικές συνέπειες στην απασχολησιμότητα τους, καθώς περίπου το 41% των νέων που απασχολούνται, πληρώνονται με τον κατώτατο μισθό.

Όσον αφορά στην αγορά εργασίας, η έκθεση αδυνατεί επί του παρόντος να εκφράσει γνώμη ως προς τις επιπτώσεις των αλλαγών στο σύστημα συλλογικών διαπραγματεύσεων. Αφήνει, δε, το θέμα της ευελιξίας στην εφαρμογή συλλογικών συμβάσεων προκειμένου για επιχειρήσεις που βρίσκονται σε αδυναμία, στη συλλογική σοφία των κοινωνικών εταίρων. Περαιτέρω, στο θέμα του κατώτατου μισθού, εκφράζει την επιθυμία της για γνήσια ανταλλαγή απόψεων της κυβέρνησης με τους κοινωνικούς εταίρους, ώστε να προφυλαχθεί η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και να διαφυλαχθεί η αποκλιμάκωση της ανεργίας. Ανησυχεί, επίσης, ότι η κατάργηση του υποκατώτατου μισθού για τους νέους, σε συνδυασμό με την αύξηση του κατώτατου μισθού τον Ιανουάριο του 2019, θα έχει αρνητικές συνέπειες στην απασχολησιμότητα τους, καθώς περίπου το 41% των νέων που απασχολούνται, πληρώνονται με τον κατώτατο μισθό.

Όσον αφορά στην πολιτική προσλήψεων, επισημαίνεται η ανάγκη η χώρα να μην επιστρέψει στην πρακτική των υπερβολικών προσλήψεων πριν την κρίση, εφαρμόζοντας από το 2019 και μεσοπρόθεσμα τον κανόνα 1 πρόσληψη για κάθε 1 αποχώρηση μόνιμου προσωπικού, έναντι του κανόνα 1:3 που ισχύει το 2018. **Τηρουμένων των κανόνων, το 2018 αναμένεται να προσληφθούν 5700 άτομα και το 2019 άλλα 7000 άτομα μόνιμου προσωπικού.** Όσον αφορά στο έκτακτο προσωπικό γενικής κυβέρνησης, η δέσμευση είναι να μην αυξηθεί από το επίπεδο του 2016 (δηλ. 47584 άτομα). Ήδη, όμως, μέχρι τον Αύγουστο, οι προσλήψεις σε αυτή την κατηγορία είναι κατά 1270 άτομα παραπάνω των συμφωνηθέντων. Επίσης, για το 2019, η κυβέρνηση έχει ανακοινώσει κατ' εξαίρεση την πρόσληψη 4500 δασκάλων και 3000 υπαλλήλων του προγράμματος Βοήθεια στο Σπίτι, που ήδη υπηρετούν με συμβόλαια ορισμένου χρόνου και καλύπτουν πάγιες ανάγκες, χωρίς να επηρεάζονται οι δαπάνες μισθοδοσίας του προϋπολογισμού. Όσον αφορά, τέλος, σε προσλήψεις εκτάκτου προσωπικού φορέων ιδιωτικού δικαίου, που δεν περιορίζονται από κανόνα προσλήψεων προς αποχωρήσεις, ο αριθμός των εργαζομένων αυτής της κατηγορίας, από 12298 άτομα κατά μέσο όρο το 2017, έχουν ήδη αυξηθεί λόγω προσλήψεων κατά 2500 άτομα το 2018.

Όσον αφορά στο μέγεθος του κράτους και τον αριθμό των δημοσίων υπαλλήλων, η έκθεση θεωρεί ότι η Ελλάδα βρίσκεται στην ίδια περίπου θέση με τις άλλες χώρες της Ευρωζώνης. Η έκθεση παρουσιάζει στοιχεία σύμφωνα με τα οποία, **στο τέλος του 2017** υπηρετούσαν στο δημόσιο **676.615 άτομα** (εκ των οποίων, 602.908 μόνιμοι γενικής κυβέρνησης και φορέων ιδιωτικού δικαίου, 59.731 έκτακτοι γενικής

κυβέρνησης και φορέων ιδιωτικού δικαίου, 8.248 αιρετοί και 5.728 υπάλληλοι λοιπών κατηγοριών), όταν **στο τέλος του 2015** υπηρετούσαν στο δημόσιο **668.791 άτομα** (εκ των οποίων, 600.484 μόνιμοι, 56.385 έκτακτοι, 7.149 αιρετοί και 4.773 υπάλληλοι λοιπών κατηγοριών). Το 2017, οι αμοιβές προσωπικού (χωρίς τεκμαρτές εργοδοτικές εισφορές) διαμορφώθηκαν σε €16,2 δισ. ή 9,1% του ΑΕΠ, όταν ο μέσος όρος στην Ευρωζώνη ήταν 8,8% του ΑΕΠ, έχοντας αυξηθεί από €15,9 δισ. ή 9% του ΑΕΠ (και 9% στην Ευρωζώνη) το 2015.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με την έκθεση, οι **προσλήψεις μόνιμου προσωπικού** (1:3 το 2018 και 1:1 το 2019-2022) θα ανέλθουν σε 5.654 το 2018, 14.575 το 2019, 7.639 το 2020, 8.702 το 2021 και 8.597 το 2022. Ταυτόχρονα, υπολογίζεται ότι οι έκτακτοι θα ανέλθουν σε 62.439 το 2018 (από 59.731 το 2017) και θα μειωθούν σε 54.939 το 2019 (καθώς 7.500 άτομα θα μονιμοποιηθούν), στους οποίους συμπεριλαμβάνονται 40.084 έκτακτοι γενικής κυβέρνησης και 14.856 έκτακτοι φορέων ιδιωτικού δικαίου. Μέχρι το 2022, οι αριθμοί αυτοί θα παραμείνουν σταθεροί. Με βάση την πληροφόρηση ως ανωτέρω, όσον αφορά στις προσλήψεις το 2018 και 2019 (**Δ06**), σε καθαρή βάση αναμένεται να προσληφθούν 8.362 και 7075 άτομα, αντιστοίχως, σε μόνιμο και έκτακτο προσωπικό. Σημειώνεται ότι δεν υπάρχουν στοιχεία στην έκθεση για τυχόν μεταβολές προσωπικού στους αιρετούς και τις λοιπές κατηγορίες, που στο τέλος του 2017, ανέρχονταν σε 8.248 και 5.728, αντιστοίχως.

	Μόνιμοι	Έκτακτοι	Σύνολο	Μεσοπρόθεσμο*
2018	+5.654	+2.708	+8.362	+7.266
2019	+14.575	-7.500	+7.075	+8.065
2020	+7.639	0	+7.639	+8.463
2021	+8.702	0	+8.702	+9.401
2022	+8.597	0	+8.597	+9.326

* Οι ορισμοί διαφέρουν και το μέγεθος παρατίθεται ενδεικτικά των τάσεων που διαμορφώνονται.

Δ06: Προσλήψεις προσωπικού στο δημόσιο ([Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1η Έκθεση Ενισχυμένης Εμπιστοσύνης, Νοέμβριος 2018, Υπουργείο Οικονομικών, Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2019 - 2022](#))

Όσον αφορά στην πολιτική προσλήψεων, επισημαίνεται η ανάγκη η χώρα να μην επιστρέψει στην πρακτική των υπερβολικών προσλήψεων πριν την κρίση, εφαρμόζοντας από το 2019 και μεσοπρόθεσμα τον κανόνα 1 πρόσληψη για κάθε 1 αποχώρηση μόνιμου προσωπικού, έναντι του κανόνα 1:3 που ισχύει το 2018.

Όσον αφορά στην εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που είναι στο πεδίο της ενισχυμένης επιτήρησης, και οι 16 δράσεις που έπρεπε να έχουν ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2018, βρίσκονται σε κάποιο στάδιο εφαρμογής (Δ07), χωρίς καμία να αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί στην ώρα της. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτρέπει την ελληνική κυβέρνηση να επιταχύνει την ολοκλήρωση αυτών των μεταρρυθμίσεων (μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου 2019), και ιδίως εκείνων που αφορούν στις προσλήψεις της ΑΑΔΕ, την εκκαθάριση των ληξιπρόθεσμων οφειλών, την εκκίνηση του συστήματος της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης και του κεντροποιημένου μηχανισμού προμηθειών στην υγεία, το νομικό πλαίσιο των εργαλείων για τη μείωση των ανοιγμάτων σε καθυστέρηση των τραπεζών (και ιδίως το νέο πλαίσιο για τα νοικοκυριά), τη δευτερογενή νομοθεσία για την εφαρμογή του πλαισίου αδειοδότησης στον τομέα των περιβαλλοντικών υποδομών, τη μεταφορά του ΟΑΚΑ στην Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας, και τον διορισμό γενικών γραμματέων. Σημειώνεται ότι η τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων θα είναι εξαιρετικά δύσκολη μέσα σε μια περίοδο, που είναι έντονα προεκλογική. Επίσης, μεταρρυθμίσεις που αφορούν στις αγορές προϊόντων, εφαρμόζονται με διάφορες ταχύτητες υλοποίησης, όπως το κτηματολόγιο και οι δασικοί χάρτες που υλοποιούνται με επαρκή ταχύτητα, ενώ υπάρχουν και μεγάλες καθυστερήσεις, π.χ. στην έκδοση νόμου για τις ιδιωτικές κλινικές. Επαρκής πρόοδος, σύμφωνα με την έκθεση, σημειώνεται

επίσης στις μεταρρυθμίσεις που αφορούν στον ενεργειακό κλάδο, με την συμφωνηθείσα αποεπένδυση της ΔΕΗ στην παραγωγή ηλεκτρισμού από λιγνίτη να ολοκληρώνεται στις αρχές του 2019, και η εισαγωγή του Target Model στην αγορά ηλεκτρισμού μέχρι τον Απρίλιο του 2019 να προχωρεί σύμφωνα με τον σχεδιασμό.

Όσον αφορά στην εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που είναι στο πεδίο της ενισχυμένης επιτήρησης, και οι 16 δράσεις που έπρεπε να έχουν ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2018, βρίσκονται σε κάποιο στάδιο εφαρμογής, χωρίς καμία να αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί στην ώρα της.

A/A	Δέσμευση	Πρόοδος
1	Επίτευξη στόχου για πρωτογενές πλεόνασμα 3,5% του ΑΕΠ.	Υιοθέτηση μέτρων στον προϋπολογισμό του 2019 που εξασφαλίζουν την επίτευξη του στόχου.
2	Στελέχωση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) με 12.000 θέσεις μόνιμου προσωπικού έως το τέλος του 2018.	Τον Οκτώβριο του 2019 το προσωπικό ανερχόταν σε 11.633 άτομα, ενώ αναμένεται η ολοκλήρωση διαγωνισμού του ΑΣΕΠ για την κάλυψη επιπλέον 548 θέσεων.
3	Αποφυγή συσσώρευσης νέων ληξιπρόθεσμων οφειλών.	Οι ληξιπρόθεσμες οφειλές τον Αύγουστο του 2018 ήταν €3,2 δισ. Αυτή θα είναι η βάση για την αξιολόγηση της επίτευξης του στόχου στη δεύτερη έκθεση ενισχυμένης εποπτείας.
4	Εφαρμογή του συστήματος πρωτοβάθμιας υγειονομικής περιθάλψης και ειδικότερα άνοιγμα τουλάχιστον 120 κέντρων πρωτοβάθμιας περιθάλψης έως το τέλος του 2018.	Λειτουργούν περίπου 90 μονάδες στην επικράτεια, με διαφορετικά επίπεδα στελέχωσης.
5	Ολοκλήρωση του συστήματος δημοσίων συμβάσεων στον τομέα της υγείας (ΕΚΑΠΥ) έως το τέλος του 2018.	Αν και δεν έχει στελεχωθεί πλήρως, το ΕΚΑΠΥ έχει ολοκληρώσει παλιότερους διαγωνισμούς εξοικονομώντας πόρους.
6	Αντιμετώπιση Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων (ΜΕΔ).	Εφαρμόζεται ο εξωδικαστικός συμβιβασμός, παρουσιάζοντας καθαρή αύξηση τόσο των αιτήσεων όσο και των επιτυχημένων διαπραγματεύσεων. Στο πλαίσιο επέκτασης της προστασίας των δανειοληπτών μέσω του νόμου για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, επισημαίνεται η ανάγκη αποφυγής αρνητικού αντίκτυπου στις προσπάθειες εκκαθάρισης των Μη εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (ΜΕΑ). Η εφαρμογή των ηλεκτρονικών δημοπρασιών δεν παρουσιάζει προβλήματα.
7	Περαιτέρω χαλάρωση των capital controls.	Πραγματοποιήθηκε περαιτέρω χαλάρωση των capital controls την 1 Οκτωβρίου του 2018, με την οποία επιτρέπονται απεριόριστες αναλήψεις μετρητών.
8	Εγκατάσταση ηλεκτρονικού συστήματος e-justice στο πλαίσιο της εφαρμογής του τριετούς σχεδίου δράσης για τη Δικαιοσύνη.	Οι αρχές επιβεβαίωσαν ότι η πρώτη φάση θα ολοκληρωθεί έγκαιρα.
9	Σχέδιο μεταβίβασης των μετοχών που κατέχει το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) των συστημικών τραπεζών έως το τέλος του 2018.	Η προετοιμασία της στρατηγικής εξόδου συνεχίζεται. Δεν έχει αναφερθεί πρόοδος αναφορικά με την επέκταση της δικαιοδοσίας της Επιτροπής Επιλογής.
10	Διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας με την αναπροσαρμογή του κατώτατου μισθού, σύμφωνα με τον Νόμο 4172/2013.	Οι αρχές έχουν προχωρήσει τον επόμενο κύκλο αναπροσαρμογής, με στόχο να ολοκληρωθεί τον Φεβρουάριο του 2019.
11	Ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης για την αδειοδότηση επενδύσεων.	Ετοιμάζεται δευτερεύουσα νομοθεσία που αφορά το Άρθρο 78 του νόμου 4549/2018 (διαδικασίες αδειοδότησης για περιβαλλοντικές υπηρεσίες).
12	Αποδέσμευση της ΔΕΗ από τον λιγνίτη έως το τέλος του 2018.	Δόθηκαν δύο παρατάξεις. Η πλήρης αποεπένδυση αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Φεβρουάριο του 2019.
13	Συνεχής εφαρμογή του στρατηγικού πλάνου της Εταιρείας Ακινήτων Δημοσίου (ΕΤΑΔ).	Η ΕΤΑΔ παρακολουθεί τα επιχειρηματικά σχέδια των θυγατρικών και βρίσκεται στη φάση προσδιορισμού των ποιοτικών και ποσοτικών δεικτών απόδοσης.
14	Μεταφορά του ΟΑΚΑ στην Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου (ΕΤΑΔ) και αναδιάρθρωση της ΕΤΑΔ έως το τέλος του 2018.	Η αναδιάρθρωση της ΕΤΑΔ βρίσκεται σε εξέλιξη. Η προθεσμία για τη μεταφορά του ΟΑΚΑ το 2018 δεν είναι ρεαλιστική, λόγω της πολυπλοκότητας του εγχειρήματος.
15	Μεταφορά του Διεθνούς Αεροδρομίου Αθηνών, του Ελληνικού και του ΔΕΣΦΑ στο Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) έως το τέλος του 2018.	Το κλείσιμο της συμφωνίας για τον ΔΕΣΦΑ αναμένεται να ολοκληρωθεί στο τέλος του 2018. Για το Διεθνές Αεροδρόμιο Αθηνών, η προθεσμία αποτελεί πρόκληση. Για το Ελληνικό, συνεχίζονται οι προσπάθειες ολοκλήρωσης των όρων μεταφοράς των μετοχών στον ανάδοχο, ενώ αναμένονται καθυστερήσεις στις περιβαλλοντικές εγκρίσεις και στην άδεια για το καζίνο. Η συμφωνία αναμένεται να ολοκληρωθεί το 1 ^ο τρίμηνο του 2019.
16	Διορισμός υψηλόβαθμων στελεχών στη Δημόσια Διοίκηση σύμφωνα με τον Νόμο 4369/2016 έως το τέλος του 2018.	Η διαδικασία για τον διορισμό 88 από 90 Γενικών Διευθυντών ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο Οκτωβρίου. Για τις θέσεις των Γενικών Γραμματέων δεν έχει ολοκληρωθεί κανένας διορισμός (για συνολικά 69 θέσεις).

Δ07: Πρόοδος στην υλοποίηση συγκεκριμένων δεσμεύσεων που έχει αναλάβει η ελληνική κυβέρνηση έως το τέλος του 2018 ([Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1η Έκθεση Ενισχυμένης Εποπτείας, Νοέμβριος 2018](#))

Οικονομικές εξελίξεις

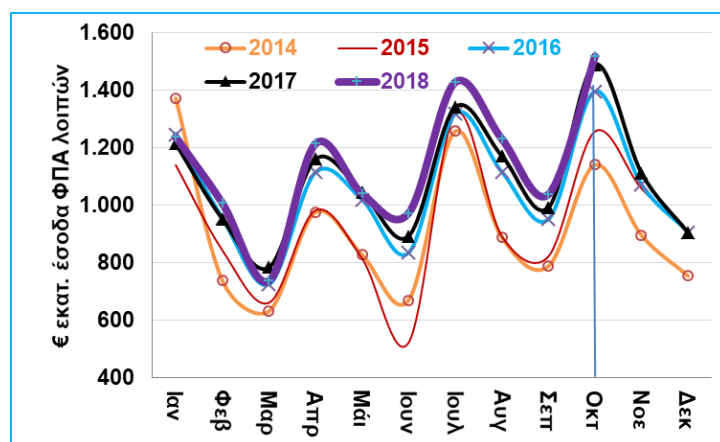
Εκτέλεση Κρατικού Προϋπολογισμού: Τα έσοδα «ΦΠΑ» μετά την προσαρμογή του 2017 για τον «ΦΠΑ αεροδρομίων» τον Οκτώβριο τείνουν στα επίπεδα εσόδων του 2017 (€1,52 δισ. έναντι €1,5 δισ. πέρυσι, Δ08). Έτσι, παραμένει ότι η αύξηση των εσόδων από «ΦΠΑ λοιπών» για το 10μηνο (€11,42 δισ. έναντι €11,34 δισ. πέρυσι περιλαμβανομένων και των €296 εκατ. του ΦΠΑ αεροδρομίων) βασίστηκε κυρίως στα αυξημένα έσοδα της καλοκαιρινής περιόδου με τη βοήθεια των αυξημένων εσόδων από την κατάργηση του μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ σε ορισμένα νησιά. Σημειώνεται ότι για τα υπόλοιπα, για τα οποία ισχύει το προνόμιο αυτό έως και φέτος λόγω του μεταναστευτικού, η εξαίρεση αυτή λήγει στο τέλος του χρόνου. Συνολικά, τα έσοδα από ΦΠΑ ανήλθαν στο 10μηνο σε €13,6 δισ. έναντι €13,33 δισ. πέρυσι (περιλαμβανομένου του ΦΠΑ αεροδρομίων) υποβοηθούμενα και από την καλή πορεία του ΦΠΑ στα ενεργειακά προϊόντα (λόγω και της καλής επίδοσης του Οκτωβρίου) αλλά και την επίπτωση βάσης από τα χαμηλά έσοδα ΦΠΑ καπνικών το 2017. Οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης κινούνται εντός στόχων και λίγο πάνω από τα επίπεδα του 2017, κυρίως λόγω της επίπτωσης βάσης από την υποχώρησή τους το 2017 λόγω της αύξησης ΕΦΚ στα καπνικά. Πλέον, τα έσοδα αυτά έχουν σταθεροποιηθεί σε συγκρίσιμα με την προ αύξησης του ΕΦΚ επίπεδα παρά την αύξηση του συντελεστή. Αυτό υπονοεί μείωση της κατανάλωσης των νόμιμων καπνικών προϊόντων η οποία έχει πλήρως αντισταθμίσει την αναμενόμενη στα έσοδα επίπτωση της αύξησης του ΕΦΚ.

Τα έσοδα από φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων συνεχίζουν να κινούνται άνω των επιπέδων του 2017 (€6,9 δισ. αντί €6,7 δισ.) ενώ τα έσοδα από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων συνεχίζουν την καλή επίδοση του Σεπτεμβρίου, καλύπτοντας σχεδόν στο 10μηνο την υστέρηση που είχε δημιουργήσει η παράταση προθεσμίας υποβολής το καλοκαίρι (έσοδα στο 10μηνο €2,46 δισ. αντί €2,49 δισ. αντίστοιχα πέρυσι).

Τα έσοδα από προηγούμενα οικονομικά έτη πλέον κινούνται για δεύτερο μήνα κάτω των επιδόσεων του 2017, με αποτέλεσμα η επίδοση του 10μήνου να ανέρχεται πλέον σε €2,65 δισ., ελαφρά ανώτερο των €2,54 δισ. της περυσινής επίδοσης του 10μήνου.

Συνολικά, τα έσοδα κινούνται πολύ κοντά στους στόχους και ελαφρά πάνω από τα περυσινά επίπεδα.

Δ08: Έσοδα από «ΦΠΑ λοιπών» με αφαίρεση εσόδων από την παραχώρηση αεροδρομίων για το 2017
(Υπ. Οικ. Οκτώβριος 2018)

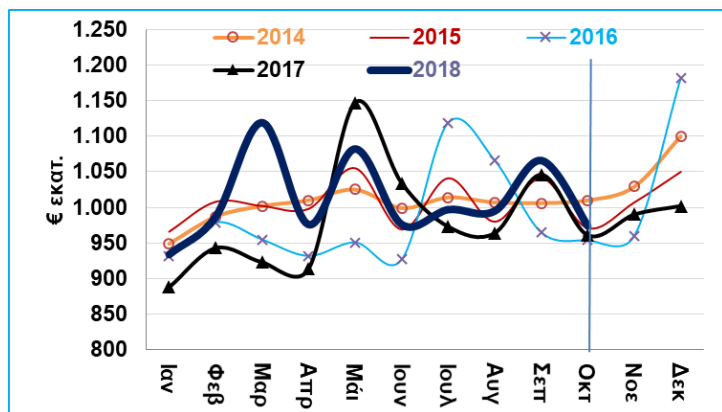
Σε ό,τι αφορά τις δαπάνες μισθοδοσίας (μισθοί, αποδοχές νοσηλευτικού προσωπικού και εφημερίες, παροχές προς εργαζόμενους και εισφορά ΕΦΚΑ κράτους) αυτές κινούνται τον Οκτώβριο 2018 στα €1,02 δισ., άνω του επιπέδου Οκτωβρίου 2017 (986 εκατ.), και στο 10μηνο η διαφορά διευρύνεται στα €567 εκατ., καθώς πλέον ανέρχονται σε €10,6 δισ. (έναντι €10,03 δισ. για το 10μηνο 2017). Περίπου το ήμισυ, €254 εκατ., αυτής της αύξησης οφείλεται στην καταβολή αυξημένης εισφοράς στον ΕΦΚΑ από το κράτος για τους δημοσίους υπαλλήλους που υπήρχαν στις 31/12/2016, στα πλαίσια της σταδιακής αύξησης της εισφοράς των δημοσίων υπαλλήλων και του εργοδότη τους. Η πορεία των δαπανών μισθοδοσίας και αμοιβών προσωπικού νοσοκομείων χωρίς την επίδραση της σταδιακής αύξησης της εισφοράς του ΕΦΚΑ για τους δημοσίους υπαλλήλους (για τους υπαλλήλους με άλλη σύμβαση εργασίας δεν είναι εφικτός ο διαχωρισμός και συνεπώς υπολείπεται μέρος της επίδρασης στο ποσό μισθοδοσίας)

καταγράφεται στο **Δ09**. Τέλος, με δεδομένη την κατάθεση του προϋπολογισμού 2019 έχουν αναθεωρηθεί ελαφρά προς τα πάνω και οι στόχοι για τις δαπάνες μισθοδοσίας.

Σε ό,τι αφορά την κοινωνική πολιτική, οι στόχοι για το 2018 πλέον αντανakλούν τις αλλαγές που προβλέπουν τα προτιθέμενα μέτρα του προϋπολογισμού 2019, με υποχώρηση των δαπανών για κοινωνική προστασία και ειδικά για το οικογενειακό επίδομα, και την αντίστοιχη αύξηση των εκτιμήσεων για το 2018 στα οικογενειακά επιδόματα του ΟΠΕΚΑ. Για την ώρα με την αλλαγή αυτή προκύπτει και υστέρηση στην υλοποίηση 295 εκατ.. Οι υλοποιήσεις ήδη αντανakλούν αυτή την αλλαγή, με σχετική υστέρηση και υπεραπόδοση των αντίστοιχων κονδυλίων. Αντίστοιχα, αυξάνεται στα 586 εκατ. (από 301) το κονδύλι για «λοιπές δαπάνες κοινωνικής ασφάλισης» στο στόχο για το έτος, χωρίς να έχουν όμως ακόμα υλοποιηθεί σχετικές δαπάνες. Η μετατόπιση αυτή των προτεραιοτήτων πολιτικής σύμφωνα με τις προτιθέμενες δαπάνες και το γεγονός ότι δεν έχουν υλοποιηθεί ακόμα οδηγούν σε υστέρηση των δαπανών για κοινωνική πολιτική η οποία έχει συμβάλλει στη συρρίκνωση της αύξησης των πρωτογενών δαπανών σε σχέση με πέρυσι από 1,04 δισ. σε 627 εκατ. Παραμένει, τέλος, η μεγάλη υστέρηση στην εκτέλεση του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων, η οποία παραδοσιακά καλύπτεται απότομα στους τελευταίους μήνες του έτους.

Δ09: Δαπάνες για μισθούς, νοσηλευτικό προσωπικό, παροχές και εισφορές ΕΟΠΥΥ αλλά όχι ΕΦΚΑ δημοσίων υπαλλήλων
(Υπ. Οικ. Οκτώβριος 2018)

Εξελίξεις στον χρηματοπιστωτικό τομέα: Συνέχιση της σταθεροποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος κατά το 1^ο εξάμηνο του 2018 καταγράφει η Τράπεζα της Ελλάδος στην [Επισκόπηση του Ελληνικού Χρηματοπιστωτικού Συστήματος](#), χωρίς ωστόσο να έχουν ακόμα απομακρυνθεί οι κίνδυνοι που σχετίζονται κυρίως με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και τη διεθνή αβεβαιότητα.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την έκθεση της ΤτΕ, το απόθεμα των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (ΜΕΑ) συρρικνώθηκε κατά το πρώτο εξάμηνο του 2018 και ανήλθε στο 47,8% του συνολικού χαρτοφυλακίου. Πιο αναλυτικά, σε σύνολο ανοιγμάτων ύψους €185,9 δισ. τα ΜΕΑ ανέρχονται σε €88,9 δισ., εκ των οποίων τα €50,9 δισ. αφορούν σε επιχειρηματικά δάνεια και τα υπόλοιπα €38 δισ. αντιστοιχούν σε δάνεια νοικοκυριών. Το ποσοστό των ΜΕΑ στις επιχειρήσεις ανέρχεται σε 48,3%, και ειδικότερα στις μεγάλες επιχειρήσεις σε 28,4%, στις ΜμΕ σε 62,3% και στους ελεύθερους επαγγελματίες και στις πολύ μικρές επιχειρήσεις σε 69,2%, ενώ στα νοικοκυριά το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 47,2%.

Σύμφωνα με την ΤτΕ η επίλυση του προβλήματος της αποτελεσματικής διαχείρισης των ΜΕΑ απαιτεί πολύ πιο γρήγορους ρυθμούς μείωσής τους, δεδομένου ότι η χώρα έχει ολοκληρώσει τον υφεσιακό της κύκλο και η περίοδος ανάκαμψης απαιτεί την αξιοποίηση στο έπακρο των δυνατοτήτων του τραπεζικού συστήματος. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζει μία πρόταση για την επίλυση του ζητήματος των ΜΕΑ, η οποία προβλέπει τη μεταβίβαση σημαντικού μέρους των ΜΕΑ μαζί με μέρος της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης που είναι εγγεγραμμένο στους ισολογισμούς των τραπεζών σε Εταιρία Ειδικού Σκοπού (Special Purpose Vehicle).

Από την άλλη πλευρά, οι ελληνικές τράπεζες προχώρησαν στην περαιτέρω απεξάρτησή τους από το μηχανισμό παροχής έκτακτης ενίσχυσης σε ρευστότητα (Emergency Liquidity Assistance, ELA), η οποία τον Οκτώβριο του 2018 ανήλθε σε €3,6 δισ., έναντι €21,6 δισ. τον Δεκέμβριο του 2017. Οι συνθήκες ρευστότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων βελτιώθηκαν

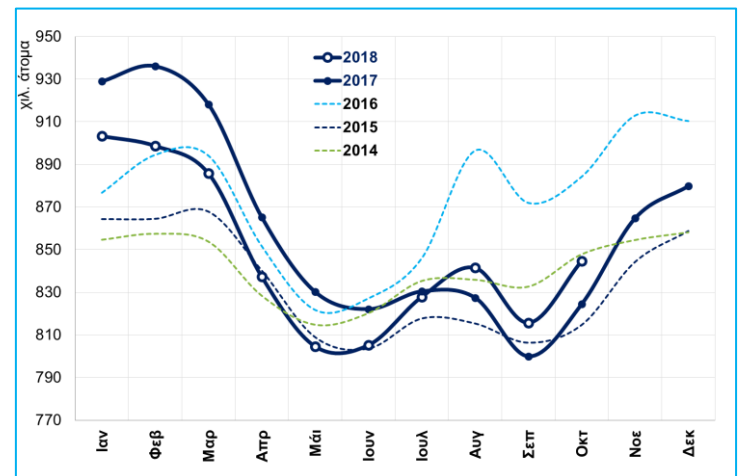

με την περαιτέρω ενίσχυση της καταθετικής τους βάσης, της έκδοσης καλυμμένων ομολογιών στις διεθνείς χρηματαγορές, της αύξησης των διατραπεζικών συναλλαγών και των συναλλαγών repos.

Αγορά εργασίας: Στους 844,7 χιλ. ανήλθαν τον Οκτώβριο του 2018 οι εγγεγραμμένοι άνεργοι που αναζητούν εργασία, έναντι 815,7 χιλ. τον προηγούμενο μήνα και 824,5 χιλ. τον Οκτώβριο του 2017, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΑΕΔ. Μέχρι και τον Ιούλιο του 2018, ο αριθμός των ανέργων που αναζητούν εργασία ήταν χαμηλότερος όλους τους μήνες σε σύγκριση με τους αντίστοιχους μήνες του 2017, ενώ από τον Αύγουστο και μετά οι εγγεγραμμένοι άνεργοι είναι περισσότεροι σε σχέση με πέρυσι (**Δ10**). Αυτό πιθανώς σχετίζεται με την έναρξη των νέων προγραμμάτων κοινωνικού απασχόλησης ή και με την χρονική μετατόπιση εποχικών προσλήψεων και αποχωρήσεων, ιδίως στον τουρισμό, πιο νωρίς φέτος.

Από το σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων, 482,2 χιλ. (57%) είναι εγγεγραμμένοι για χρονικό διάστημα ίσο ή και μεγαλύτερο των 12 μηνών, ενώ 362,6 χιλ. (43%) για διάστημα μικρότερο των 12 μηνών. Παράλληλα, οι άνεργοι που λαμβάνουν επίδομα ανεργίας ανήλθαν τον Οκτώβριο του 2018 σε 104,6 χιλ., έναντι 138,8 χιλ. τον προηγούμενο μήνα και 97,3 χιλ. τον Οκτώβριο του 2017, ενώ οι νέες αιτήσεις χορήγησης του επιδόματος ανήλθαν σε 84,2 χιλ. έναντι 23,1 χιλ. τον προηγούμενο μήνα και 75,8 χιλ. τον Οκτώβριο του 2017.

Δ10: Αριθμός εγγεγραμμένων ανέργων αναζητούντων εργασία (ΟΑΕΔ, Οκτ. 2018)

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ
€362 δισ.
71% συνόλου*

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ
€60 δισ.
48% συνόλου*

ΠΩΛΗΣΕΙΣ
€61 δισ.
46% συνόλου*

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ
€3,3 δισ.**
42% συνόλου**

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ
200.000
11% συνόλου ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

ΜΙΣΘΟΙ
€5 δισ.
20% συνόλου***

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ
€2,2 δισ.
26% συνόλου***

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ
€1,1 δισ.
31% συνόλου****

* 17.454 δημοσιευμένοι ισολογισμοί χρήσης 2016 που περιλαμβάνονται στη βάση της ICAP

** σύνολο κερδών κερδοφόρων επιχειρήσεων

*** % επί του συνόλου τακτικών αποδοχών (χωρίς bonus και υπερωρίες)/ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

**** % επί του συνόλου εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει. Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων
και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα
T: 211 5006 000
F: 210 3222 929
E: info@sev.org.gr
www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation
of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh
B-1000 Bruxelles
T: +32 (0) 2 662 26 85
E: kdiamantouros@sev.org.gr

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

